

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Utförande och redovisning av uppdraget till Uppsala universitet

Bakgrund

Grunden för regeringens jämställdhetspolitik är att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser ur ett könsperspektiv. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att utvecklas.

De övergripande målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande, såväl kvinnor som män. Att skydda de nationella minoriteterna innebär att värna om de mänskliga rättigheterna, motverka diskriminering av personer som tillhör de nationella minoriteterna och främja respekt i samhället för olikheter i ursprung och identitet. Kvinnor, som tillhör de nationella minoriteterna, s.k. minoritetskvinnor, kan vara dubbelt utsatta när det gäller diskriminering, dels för att de är kvinnor, dels för att de tillhör en nationell minoritet. Nationella minoriteter är samer, romer, judar, sverigefinnar och tornedalingar.

Att stärka inflytandet innebär att personer som tillhör de nationella minoriteterna ska kunna delta i det kulturella, sociala och ekonomiska livet på samma villkor som befolkningen i övrigt samt i sådana offentliga angelägenheter som berör dem särskilt. Det innebär också att de nationella minoriteterna ska kunna göra sin röst hörd i majoritetssamhället och kunna få sina behov tillgodosedda på samma villkor som majoriteten. Erfarenheterna visar att de nationella minoriteterna i en del situationer hamnar i ett demokratiskt underläge i förhållande till majoriteten (SOU 2005:40 s. 187). Organisering och ekonomiskt stöd till organisering är en förutsättning för reellt inflytande, likaså tillgång till fora där besluten fattas.

Utformningen av minoritetspolitiken har hittills inte beaktat könsperspektivet i tillräcklig grad. Det innebär att minoritetskvinnors behov förblivit osynliga, trots att det finns reella behov och dessa behov

kan skilja sig från andra kvinnors behov och även i jämförelse med män med minoritetsbakgrund. Regeringen vill därför satsa särskilt på att stärka minoritetskvinnors ställning.

Behovet av en studie

Möjligheten av riktade utbildningsinsatser för minoritetskvinnor inom ramen för folkbildningen bör enligt regeringens mening studeras närmare. Syftet ska vara att ge dessa kvinnor en ökad möjlighet att delta i t.ex. den demokratiska processen och i andra viktiga delar av samhällslivet och därigenom främja möjligheten för kvinnorna att bevaka sina rättigheter och driva sina krav. Minoritetskvinnors egenmakt ska också stärkas.

Det kan handla om utbildning i demokratiska rättigheter, mänskliga rättigheter, rättigheter för nationella minoriteter, minoritetsspråk och kultur, revitaliserings- och alfabetiseringsinsatser. Det kan också handla om att stärka kvinnors kunskaper i föreningsteknik eftersom föreningslivet också har ett ansvar i sammanhanget. Vidare behöver också utbildningsinsatser genomföras för att bygga upp kunskaper om användningen av informationstekniska hjälpmedel.

Folkbildningen har genom sin karaktär och form särskilda möjligheter att genomföra utbildningsinsatser som riktar sig till personer som tillhör nationella minoriteter. Folkbildningen finns företrädd i alla landets kommuner och har således en stor geografisk spridning. Folkbildningen har en stark lokal förankring och en flexibel organisation som i stor utsträckning styrs av efterfrågan. Folkbildningen har således möjlighet att utifrån behov erbjuda både studiecirklar, folkhögskolekurser och andra utbildningsaktiviteter. Sverigefinnar, samer, romer och tornedalingar har också egna folkhögskolor eller utbildningscenter. Utbildning som riktar sig till de nationella minoriteterna och utbildning i minoritetsspråken bedrivs även vid ett antal högskolor.

Möjligheterna att bygga upp ett nätverk av sådana folkhögskolor och andra utbildningsorganisationer, vilket ska kunna utgöra en bas för en organisering av riktade utbildningsinsatser i olika ämnen för nationella minoriteter, bör undersökas närmare. Det är också angeläget att nya datorstödda undervisningsmodeller och -metoder utvecklas samt prövas. Med hjälp av datorstödd undervisning kan t.ex. distansundervisningen utvecklas. Undervisningen kan då genomföras oavsett elevens eller studentens bostadsort och fler elever kan ges möjlighet att delta i undervisningen. Sådan undervisning bedrivs redan på vissa ställen och erfarenheter därom bör spridas bland de nationella minoriteterna.

Uppsala universitet, Centrum för multietnisk forskning, har tillägnat sig särskild kunskap om nationella minoriteter. Universitetet har t.ex.

anordnat konferenser och publicerat forskningsrapporter om de nationella minoriteterna och deras villkor och har även anordnat kurser för att stärka dessa gruppers ställning i samhället.

Uppsala universitet ges i uppdrag att kartlägga och analysera behovet av särskilda utbildningsinsatser riktade till kvinnor som tillhör de nationella minoriteterna och om det finns ett sådant behov, lämna förslag till innehåll och struktur för utbildningen. Syftet är att på ett bättre sätt fånga upp sådana minoritetskvinnor som vill utbilda sig eller stärka sin roll i samhället och finna lösningar som passar dem och deras behov.

Utförandet av uppdraget

Uppsala universitet ges i uppdrag att genomföra en studie om behovet av riktade insatser för kvinnor som tillhör nationella minoriteter inom ramen för folkbildningen och lämna förslag till åtgärder. I uppdraget till universitetet ska ingå att

- kartlägga vilken undervisning som i dag sker på folkhögskolor och andra utbildningsorganisationer och som riktar sig till nationella minoriteter eller som rör dessa eller minoritetsspråken,
- undersöka behovet av ett organiserat samarbete mellan dessa utbildningsorganisationer,
- undersöka behovet av riktade utbildningsinsatser för minoritetskvinnor inom ramen för folkbildningen,
- undersöka förutsättningarna av att tillämpa en datorstödd undervisning och
- föreslå hur åtgärderna ska kunna genomföras övergripande.

Uppdraget ska utföras i samarbete med Folkbildningsrådet och företrädare för de nationella minoriteterna, berörda folkhögskolor och andra utbildningsinstitutioner som särskilt riktar sig till de nationella minoriteterna samt Sametinget, Ungdomsstyrelsen och Delegationen för romska frågor.

Uppsala universitet, Centrum för multietnisk forskning, ska hålla Regeringskansliet (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) informerat löpande om hur arbetet fortskrider.

Redovisning

Uppdraget ska redovisas skriftligen till Regeringskansliet (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) senast före utgången av december 2008.